الگوسازی رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی؛ کنشگری یا واکنشگری؟

فیلسوف نه بازیگر

محمد معصومیان
گزارش نویس

کاربری در توئیتر پرسیده بود: «چرا علامه محمدرضا حکیمی را پیش از مرگش نمی‌شناختم؟ چرا نمی‌دانستم چنین مجتهد و فیلسوفی در ایران زندگی می‌کند؟» سؤالی که هر کس به آن جوابی داده بود؛ بعضی از رسانه‌ها ایراد گرفتند که به این چهره‌ها تریبون نمی‌دهند و بعضی شخصیت عزلت گزین برخی از فرهیختگان جامعه را دلیل ناشناس ماندن آنها عنوان کردند و... چند هفته بعد ویدیویی دست به دست شد که در آن مجری برنامه از چند دختر نوجوان می‌پرسید دنیای بدون بازیگر محبوب خود را تصور کنید. جواب آنها اشک بود و آه، از بی‌معنا شدن زندگی می‌گفتند و دسته‌جمعی گریه می‌کردند: «دنیای طاقت‌فرسایی است. اگر او نباشد من هم نیستم، دوام نمی‌آورم خیلی سخت است. اصلاً تصور دنیای بدون او ممکن نیست. ترجیح می‌دهم من نباشم ولی او باشد و همچنان بماند...»

این واکنش‌ها در چنین سن و سالی البته مختص به ایران نیست و حالا در همه جای دنیا گروه‌های مرجع فرهنگی مانند نویسندگان و اندیشمندان و قهرمانان واقعی جای خود را به سلبریتی‌ها داده‌اند. جهان پر شده از آدم‌های معروف که مخاطب را تنها پول نقد می بینند. اما این تغییر مرجعیت چگونه رقم خورده و چه تبعاتی برای کشور دارد؟ جوانانی که این روزها بیشترین زمان را در شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام می‌گذرانند آیا می‌توانند در شرایط حساس اجتماعی موضعی درست اتخاذ کنند یا تحت تأثیر صفحات سلبریتی‌ها مواضع خود را تغییر خواهند داد؟ یعقوب موسوی جامعه شناس، پیشرفت تکنولوژی را باعث تحول عمده در مناسبات جدید فرهنگی و خرده فرهنگ‌ها می‌داند؛ تحولی که باعث شده تفاوت نسل‌ها بیش از پیش شود: «در این جهان اجتماعی جدید؛ تفنن، به حال خود بودن، اندیشیدن لحظه‌ای، فاقد عمق و تأملات دیرپا بودن و... را شاهد هستیم. نسل جدید نسل گذران [لحظه ها] است. نسل بدون تأمل که نه مایل است به گذشته ورود کند و نه به آینده بیندیشد، بلکه تنها به حال اهمیت می‌دهد.»

او جریان‌سازی سلبریتی‌هایی که فضاهای شبه فرهنگی را سازمان می‌دهند پارادایم غالب در ساختار فرهنگی می‌داند؛ چهره‌هایی که با پر کردن اوقات فراغت مردم درواقع مشغول کار تجاری هستند: «در همین جامعه نخبگان و دانشمندانی هستند که در علم و ادب سرآمد هستند اما در عزلت روزگار می‌گذرانند. جامعه جوان به آنها رغبتی ندارد و روی آنتن هم نیستند ولی هر روز در خارج و داخل از طریق شبکه‌های اجتماعی و ماهواره‌ای شاهد بروز و ظهور افرادی هستیم که بخشی از فضاسازی فرهنگی داخل کشور را به خود اختصاص می‌دهند.»

موسوی به تجربه جوانی خود پیش از انقلاب اسلامی اشاره می‌کند و می‌گوید در گذشته هم خواننده‌ها و بازیگران و ورزشکاران گروه‌های مرجع بودند اما کار برای آنها بسیار سخت‌تر از حالا با انبوهی از تریبون‌ها و شبکه‌های شخصی و اجتماعی بود. شبکه‌هایی که این امکان را ایجاد کرده‌اند تا جنس بدلی یک قهرمان در آن به‌راحتی رشد کند: «به تعبیر داریوش شایگان در «جهان شکسته و قطعه قطعه شده اجتماعی» نسل جدید ما فاقد جهان اجتماعی عمیق و هدفمند و منسجم است و متأثر از مضراب‌های روزمره اجتماعی است و به صورت افراطی سرگرم اوقات فراغت است.»

موسوی معتقد است در این میان معنا از دست رفته است: «مدت‌هاست که سؤالاتی مانند برای چه زندگی می‌کنیم؟ نه از طرف نسل جوان مطرح می‌شود و نه کسی جوابی برای آن دارد. بنابراین بخشی از این جوانان برای فرار از بحران معنا به قهرمانانی که شاید اصیل هم نباشند پناه می‌برند.» او مهمترین تبعات نداشتن آرمان برای جوانان و دنبال کردن سلبریتی‌های کاذب را نداشتن کنش یا واکنشی مناسب با بحران‌های اجتماعی می‌داند: «در واقع شاهد این خواهیم بود که جوان در بزنگاه بحران، آمادگی روبه رو شدن با آن را ندارد.»

با صحبت‌های موسوی به این فکر می‌کنم که آیا جوانان تنها مقصر به وجود آمدن این وضعیت هستند؟ وضعیتی که در آن گروه‌های مرجع تغییر کرده‌اند و نوجوانان و جوانان در انبوهی از صفحات مجازی وقت می‌گذرانند، با قهرمانان و آدم‌های معروف همذات‌پنداری می‌کنند و گاهی زندگی خود را گره خورده به آنها تصور می‌کنند. بخصوص در دوران کرونا و خانه‌نشینی که باعث شده مردم زمان بیشتری را در شبکه‌های اجتماعی بگذرانند. اردشیر گراوند جامعه‌شناس مسأله اصلی را تضاد بین آرمان‌ها و الگوهای معرفی شده توسط سیستم می‌داند: «باید پرسید در کشور ما چه آرمانی وجود دارد و برای رسیدن به آن آرمان‌ها چه الگویی معرفی کرده‌ایم؟ هر چقدر آرمان‌ها بنیادی‌تر باشد الگوها هم باید همان‌قدر بنیادی‌تر باشد. اگر آرمان‌ها اخلاق‌مداری و افتخار تمدنی باشد آن موقع محمدرضا حکیمی و علامه طباطبایی و شجریان و اخوان ثالث الگو می‌شوند. باید ببینیم برای آن نوجوانان در دوران کودکی و ابتدایی و راهنمایی چه آرمان‌هایی معرفی کرده‌ایم که آنها این الگوها را انتخاب کرده‌اند.»

البته او نیز بخشی از این الگو گزینی‌ها را طبیعی و بنا به سن و سال و تنش‌های دوران نوجوانی می‌داند. چنانچه در فضای مجازی خیلی‌ها گفتند چند سال دیگر نوجوانان همان ویدیو که در واکنش به تصور جهان بدون بازیگر محبوب‌شان گریه می‌کردند، به کار خود خواهند خندید. گراوند معتقد است این الگوها برای تفنن است و باید دید آن نوجوان برای زندگی واقعی خود سراغ چه کسانی رفته است: «آرمان‌های یک کشور باید آنقدر دقیق و حساب شده باشد که افراد جامعه نه آنقدر از آن احساس دوری کنند که نتوانند نقشی برای خود در نظر بگیرند و نه آنقدر دم‌دستی باشد که به ابتذال منتهی شود.» می‌توان گفت هم سنگ بزرگ و هم سنگ بسیار کوچک به یک اندازه امکان دارد که به هدف نخورد.

گراوند در کنار تضاد بین الگو و آرمان‌های اجتماعی بحث دیگری را هم در رابطه با رسانه‌ها مطرح می‌کند. جایی که از نظر او تنها معدود افرادی به آن راه پیدا می‌کنند و می‌توانند از آن برای معرفی خود یا اثرشان استفاده کنند: «اغلب رسانه‌های ما سیاسی و باندی است و این مسأله باعث شده متأسفانه نتوانند آدم باسوادی معرفی کنند بلکه کسی را معرفی می‌کنند که درراستای منافع آنان باشد. آیا یک فرد بواسطه نوشتن چند کتاب و جایگاه علمی‌اش می‌تواند به مردم معرفی شود؟ باید بپذیریم که دسته‌های سیاسی با رسانه‌هایی که دارند نه تنها به دنبال منافع عمومی نیستند بلکه به پیشبرد اهداف سیاسی خود می‌اندیشند و از افرادی استقبال می‌کنند که به آنان در راه این هدف کمک کنند.»

این روزها ویدیوهای عجیب از نوجوانان کم نیست، ویدیوهایی که نشان می‌دهد شکاف نسلی به جایی رسیده که دیگر قابل درک نیست. اگرچه برخی از جامعه‌شناسان اساساً به شکاف نسلی اعتقادی ندارند و می‌گویند بین ما و پدران ما شکاف بیشتری وجود داشته تا ما و فرزندان‌مان. طرفداران این نظریه که کم نیز نیستند معتقدند نسل پیشین آنها درک کمی از وضعیت آنها و دنیای آنها داشته‌اند درحالی که خود آنها با فرزندان‌شان درتمام فراز و فرودهای پیشرفت اجتماعی دوشادوش حرکت کرده‌اند. اگر این‌طور است مشکل کجاست؟ اگر شکاف نسلی میان جوانان امروز با اولیای‌شان وجود ندارد، چرا جوانان گاه از مسیر هنجارهای فرهنگی خارج می‌شوند؟ به نظر می‌رسد این هنجارگریزی‌ها را باید در مجموعه‌ای دیگر و از زاویه دیدی دیگر تحلیل کرد. همین چند ماه پیش بود که ویدیویی از یک دختر نوجوان با قمه‌ای در شلوار وسط یک دعوا همه را متعجب کرد. از نظر موسوی و گراوند همه از سیاستگذاران تا اصحاب رسانه و حتی تکنولوژی‌های نوین، در به‌وجود آمدن این وضعیت مؤثر هستند.

> مدت هاست که سؤالاتی مانند برای چه زندگی می‌کنیم؟ نه از طرف نسل جوان مطرح می‌شود و نه کسی جوابی برای آن دارد. بنابراین بخشی از این جوانان برای فرار از بحران معنا به قهرمانانی که شاید اصیل هم نباشند پناه می‌برند. در آینده شاهد این خواهیم بود که جوان در بزنگاه بحران، آمادگی روبه رو شدن با آن را ندارد

میزان

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

۳۷۶۶

آسان

۲								۳
			۴	۲	۶			
	۶		۱		۹	۴		۸
	۷		۴		۶	۸		۲
	۸	۲		۵		۴	۹	
	۹	۶	۲		۷		۱	
۸	۴		۵		۳		۲	
۴		۹	۲		۷			
۳								۱

متوسط

		۷		۸				
	۵		۳	۱				
۱		۹		۵	۲	۳		
۲		۸	۷		۱			
۹		۲	۴			۷		
		۷	۶	۵		۹		
۶	۸	۵	۱		۴	۲		
	۹	۳	۴					
			۲					

سخت

۸			۴				۹	
	۷	۱			۸		۵	
		۶					۷	
	۹	۲	۴		۵			
		۹	۲	۴		۳		
	۳				۴	۳	۸	
		۵				۱	۲	
	۴		۱	۲				
۷			۶		۹			

خیلی سخت

			۸	۷			۳	
		۷			۶			
۱	۴						۸	
۶	۱	۵					۹	
	۹					۵	۲	
		۱			۳			
	۷			۲	۴			

حل جدول سودوکو شماره ۳۷۶۶

آسان

۲	۵	۸	۷	۶	۴	۱	۹	۳
۱	۹	۷	۳	۸	۵	۶	۴	۲
۶	۴	۳	۹	۱	۲	۵	۸	۷
۸	۳	۶	۴	۵	۱	۲	۷	۹
۵	۷	۲	۶	۹	۸	۳	۱	۴
۹	۱	۴	۲	۳	۷	۸	۶	۵
۳	۶	۹	۸	۴	۱	۷	۵	۲
۴	۸	۱	۵	۷	۳	۹	۲	۶
۷	۲	۵	۱	۲	۹	۴	۳	۸

متوسط

۳	۶	۴	۷	۵	۸	۹	۱	۲
۸	۵	۹	۳	۲	۱	۶	۴	۷
۷	۲	۱	۹	۶	۴	۳	۵	۸
۴	۸	۶	۱	۹	۵	۲	۷	۳
۹	۳	۵	۸	۷	۲	۱	۶	۴
۱	۷	۲	۶	۴	۳	۸	۹	۵
۶	۴	۸	۵	۱	۹	۷	۳	۲
۵	۹	۳	۲	۸	۷	۴	۱	۶
۲	۱	۷	۴	۳	۶	۵	۸	۹

سخت

۸	۹	۳	۴	۲	۵	۶	۷	۱
۴	۵	۲	۸	۶	۱	۷	۹	۳
۶	۷	۱	۳	۹	۷	۴	۵	۸
۵	۱	۸	۷	۴	۶	۳	۲	۹
۹	۳	۶	۵	۱	۲	۸	۴	۷
۷	۲	۴	۹	۸	۳	۱	۶	۵
۳	۶	۵	۱	۷	۸	۹	۱	۴
۱	۸	۹	۶	۵	۴	۲	۳	۷
۲	۴	۷	۲	۳	۹	۵	۸	۶

خیلی سخت

۴	۹	۳	۸	۷	۱	۲	۶	۵
۵	۷	۶	۲	۴	۹	۸	۳	۱
۱	۸	۲	۵	۳	۶	۹	۴	۷
۶	۳	۹	۴	۱	۷	۵	۸	۲
۸	۴	۵	۹	۲	۳	۷	۱	۶
۷	۲	۱	۶	۸	۵	۳	۹	۴
۳	۵	۸	۱	۶	۴	۱	۷	۹
۹	۱	۴	۷	۵	۲	۶	۸	۳
۲	۶	۷	۳	۹	۸	۴	۵	۱

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

۷۷۳۵

جدول عادی

افقی:
۱- طایفه‌ای از تاتار- مقصد رود- راستی خبر
۲- دیرنشین- بی آبی- مرکز حکومت سامانیان
۳- کارگر کشتی- بعلاوه- جاده قطار
۴- سنگینی معده بر اثر هضم نشدن غذا- پدر- مرکز «بنگلادش»
۵- یازده!- برائت- لکنت زبان- تاکسی در کشویی
۶- نگین فلسطین- اسبدوانی- دست راست
۷- قطعه‌ای الکترونیکی- ضد «افزایش»- دورنگار
۸- اغفال کردن و گول زدن
۹- شاعر از آنان چشم یاری داشته- شرح دهنده- مربع بوکس
۱۰- کل و تمام- کباب این شهر معروف است- بازداشتن از انجام کار ناشایست
۱۱- تلخ- شاعر عاشق!- شعله- اشاره بعید
۱۲- بازرگان- خدمتکار زن- کاسنی زرد
۱۳- پیکر، تنه- بازی رایانه‌ای فوتبال- آرایش صورت بازیگران
۱۴- جرم کوچک آسمانی- دوزن که یک شوهر داشته باشند- خواب کودکانه
۱۵- سازمان وبنگاه- زبردست- دود

عمودی:
۱- بدلکار و بازیگر مرد فقید ایرانی (۱۴۰۰-۱۳۶۱)- خندان لب
۲- زاییدن- رود «برزیل»- رسانه‌ای ماندگار
۳- تازگی و خرمی- یکی از دو پایتخت «بولیوی»- از صنایع شعر
۴- فلزی با علامت شیمیایی Co- آخرین ماه میلادی- شکم خواره
۵- شماره بین المللی کتاب- به معنی تازه- قتلگاه شهدا
۶- نام مستعار دهخدا- صندلی‌ها دارند- ابزار اضافه
۷- باران کم- ادیت- تومور بدخیم بافت لنفی
۸- یگانه- پسر رستم- قانون چنگیز
۹- استان- یکی از دو دختر جمشید- آخرین یک رقمی
۱۰- امرار زدودن- غیرممکن- گرفتار
۱۱- ظرفی برای نگهداری مایعات- درخواست متواضعانه- شکافنده علوم
۱۲- صورت- شرکت خودروساز آلمانی- شاعر و نویسنده ایرلندی با نام «اسکار»
۱۳- عروسکی کنار «دارا»- شهری در استان اصفهان- پرده گوش
۱۴- کشباف- نانجیب- نت میانی
۱۵- دروغ ترکی- قوس و قزح

جدول ویژه

افقی:
۱- واحد پول «ارمنستان»- رقیق- شکستنی دروزرش
۲- پابرجا و استوار- پادشاهان- گیاهی از تیره نعناعیان
۳- وسیله خنک نگهدارنده- حکومت آلمان نازی- ره‌توشه
۴- ناامید- سخن زشت- فرودگاه نظامی روسیه
۵- چکاوک- درخت آینده!- شیپور جنگی- درجه صدا
۶- پسوند ساخت صفت- شهری در استان خراسان رضوی- دره
۷- ایالت «هند»- خمیده- جمع زاویه
۸- اثری از «جان وایتینگ»
۹- نام پسرانه- تیرچه چوبی- دودل
۱۰- لحاف دوز- سامانه‌ای درجعبه دنده- سخنان بیمار
۱۱- حیوان اصحاب کهف- معین شده به صورت قانون- میوه یلدایی- حرف پیروزی
۱۲- زادگاه خواجه عبدالله- کشیش اعظم- پس رفتن
۱۳- شهر «برج‌های خرقان»- با پالایش این گاز اتیلن به دست می‌آید- شبکه تلویزیونی
۱۴- محلی در بالای کوه احد- فطری و ذاتی- ضد «بیرون»
۱۵- به تنهایی- معلم انگلیسی- همرزم «گاندی»

عمودی:
۱- ژانر سریال «دکستر»- نوعی شرکت
۲- حرف نشانه مفعول- منطقه قطب- حزب سیاسی
۳- ورزش برفی- لباس زمستانی- دستمزد
۴- آفریده شده- همنشینی- از خواهران برونته
۵- فیلم «اصغر نصیری»- زین و برگ- محور
۶- جای مطمئن- ادب آموخته- از دیدنی‌های کربلا
۷- مخترع تلفن- ارمغان و سوغات- پیامبری
۸- جوش چرکین- دمابان- نوعی نان شیرین
۹- دانه به دانه- همبستگی چندحزب- نه عامیانه
۱۰- ساده دل- طبقه اول اعداد- کهنسال
۱۱- انبار غله- کلفت نیست- کارد
۱۲- کجاست؟- محکم و استوار- نجات یافتن
۱۳- امضای گذرنامه- کمک- هریک از خشکی‌های بزرگ کره زمین
۱۴- شجاعت- متذکر- پرچانگی
۱۵- مروارید دهان- رمانی ژاپنی به قلم «یوسوکه کیشی»

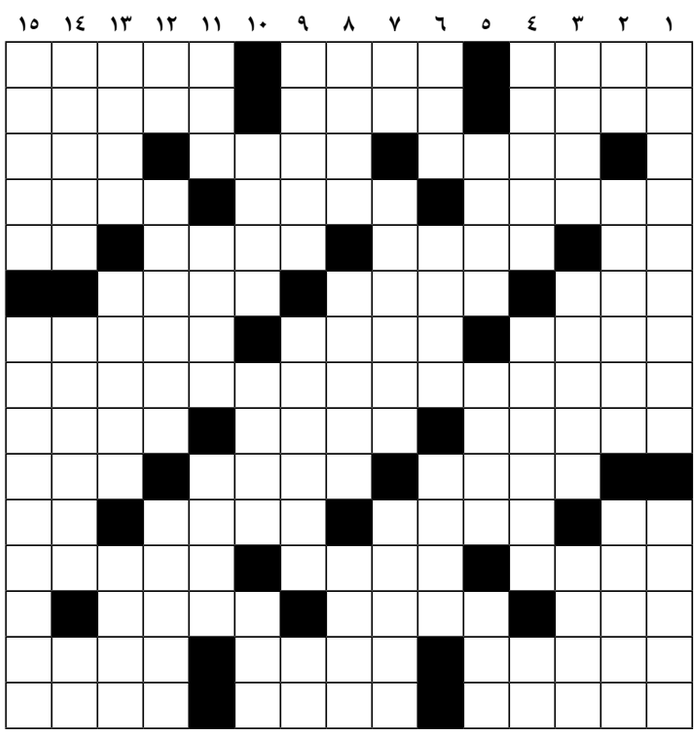

حل جدول عادی شماره ۷۷۳۴

ا	ش	م	ی	ز	ا	ز	■	ب	س	ر	ش	چ	ا	ع
ب	ا	ر	ن	ا	■	ه	ا	م	■	د	ا	و	ی	ی
ا	ر	ن	ا	■	ب	ی	ی	■	م	ر	د	ا	و	ل
ن	ا	م	■	ع	ا	■	ش	د	■	ا	ب	ل	■	ه
ب	ن	■	ع	ا	■	ب	ا	■	ل	ا	ن	■	ب	ک
ا	■	ب	ا	■	ن	ر	■	ن	ی	ن	ی	ب	■	ا
■	س	ا	■	ن	ر	■	ن	ا	ن	ی	■	ن	ی	ا
ر	و	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ک	و	ی	■	ر	ل
ز	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ا	ر	ز	■	ه
■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ر	■	ن	ا	ن
ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	■	ن	ا	ن	■
ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	■	ن	ا	ن	■	ن
ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	■	ن	ا
■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	■	ن	ا	ن
ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	■	ن	ا	ن	■

حل جدول ویژه شماره ۷۷۳۴

ز	ی	ن	س	ت	ب	ل	■	ک	ا	س	ل	و	ا	ی
ر	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ا	س	ل	و	ا	ک
ا	ر	ن	■	ن	ا	ن	■	ا	ت	ل	ل	ا	ت	و
د	ا	م	ن	ا	ن	■	و	د	■	ی	م	و	ت	ن
ر	ن	■	ا	ن	ا	ن	■	ب	ا	و	ا	ن	■	س
ن	■	ج	■	ن	ا	ن	■	ب	ل	■	ن	ا	ن	ر
■	خ	ا	ج	■	ز	ی	ن	■	ب	ر	ا	ن	■	گ
ر	ا	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	د	ی	ک	ا
ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	د	ر	م
ن	■	ن	ی	ک	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن
■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا
ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن
ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن
■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا
ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن	■	ن	ا	ن